

Mali, Sahara (Büyük Sahra) nın güneyinde bulunmaktadır ve batıda Senegal, güneybatıda Guinea, güneyde iflidişi Sahili, güneydoğu'da Yukarı Volta (Upper Volta), doğuda Nijer (Niger) ile ve kuzeyde de Cezayir (Algeria) ve Moritanya (Mauretania) İslâm Cumhuriyeti ile komşudur. Alanı 1.204.000 kilometrekaredir.

Son harpten sonra, RDA (Demokratik Afrika Birliği) Mali'nin başkenti Bamako'da kuruldu. Bu parti, 1915 te doğmuş olan Mr. Modibo Keita ve sol eğilimlilerle, son derece liberal milliyetçi olan Birleşik Sudan'lılar tarafından Mali'de temsil edilen radikal Batı Afrika milliyetçileri gurubu idi. Mr. Modibo, 1953—1956 da Fransız iBrliği Meclisine müsteşar, 1956—1958 de Fransız meclisine mebus, 1958—1960 da Dakar'da Anayasa Meclisine ikinci başkan, 1959—1960 da Mali Federasyonu Başbakanı, 22 Eylül 1960'dan sonra Müdafaa Bakanı, Dışişleri Bakanı ve Mali Başkanı oldu.

Keza Başkan, Başbakanıdır ve hükümet Parlâmentoya karşı sorumludur. Parlâmentonun mebusları her 5 senede bir yeniden seçilirler. Memleket 6 mntakaya taksim edilmiştir ki, her mntakanın kendi valileri ve mahalli meclisleri vardır.

BAŞKAN MODİBO KEİTA:

Afrika'daki önemli şahsiyetlerden biri olan Mr. Modibo, Afrika'nın tarafsızlığını ve birleşmesini kuvvetli bir şekilde destekleyenlerdendir. Mali, Modibo Keita Başbakan iken ve Leopoldt Senghor da Senegal'in Meclis Başkanı iken, Senegal ile bir müddet birleşti. Fakat bu ittifak bölgesel ihtilâflar yüzünden bozuldu.

Daha sonra Mali, Ghana ve Guinea ile yakın ilişkiler kurdu. Hükümetin devamlı olması düşünülüyordu. Modibo, sulhu bir gelişim içerisinde bulunan radikalizme, hakiki bir Afrika milliyetçiliğine ve Fransa'nın hakimiyetine memnuniyet gösteriyordu. Mali, hükümetleri devirmek için ciddi teşebbüslerde bulunan (ki bu teşebbüslerin bazıları başarı ile neticeleniyordu) ve evvelce Fransa tarafından

yönetilen Ekvatorial ve diğer Batı Afrika memleketlerinin bir çoğuna karşı tarafsız kalıyordu.

Bununla beraber Mali Başkanı, Cezayirli milliyetçilerin istiklâl için mücadelelerini sadakatle destekledi. Ve son zamanlarda o Cezayir ve Fas sınırı hususunda, meydana gelen kardeş kavgalarına son vererek bir neticeye varmak için, Fas kralı Hassan ile Başkan Ahmed Ben Bella'yı anlaştırmada faal bir rol oynadı. Başkan Ben Bella, Cezayir'in istiklâl için yaptığı nümâyış günlerinde, bir mütareke imzahyan Başkan Modibo Keita'ya bilhassa müteşekkir kaldı.

TİMBUKTOO:

Ekiden Timbuktoo, Mali'de bir öğrenim yeri idi. Bu şehir miladî 1076 ve 1087 yılları arasında (hicri 5. asırda) Tuareg'ler tarafından kurulmuştu.

Bir zaman için Songhai zencileri Timbuktoo'yu iine alan bir devlet kurdular. Batıda Mandingo kabilesi (Bambara), doğuda Songhai, kuzeyde Tuareg'ler bu devlet içinde yer alıyordular. Mandingo kabilesi, miladî 1336 da İslâm kültürünün tesiri altında kalan şehirler kurdu.

Mali'de Mandingo hükümdarı Mansa Musa ilk camii bu şehirde miladî 1307 de inşa ettirdi. 1327 de, Hac vazifesini ifa etti. (Bak. el—Omari, Maealik el—Absâr (6). İbn Bauta, miladî 1353 te Timbuktoo'yu ziyaret etti.

Miladî 1434 te Tuaregler, Timbuktoo'yu zaptettiler.

Soninkeli bir zenci olan Askia Muhammad, miladî 15. asırda, Berberilerden zalim Sonni Ali'yi mağlup etti. Askia Muhammad'ın 1494 ve 1529 yılları arasındaki saltanatı esnasında Sankora Camii (Sankora Mosque, İslâm dünyasının en kütlür merkezlerinden biri oldu.

(6) Tercümesinin yaptığımız asıl metinde, yanlış olarak «el—Absur» şeklinde çıkmıştır. (Mütercim)

BİR ZAMANLAR

Benim de bir zamanlar, okyanusum var idi!.
Bahtiyardım o anlar, her şey bana yâr idi!.

Sevinçliydi dalgalar, tümsek - tümsek adalar,
Yem-yeşildi sâhiller, bam-başka bahâr idi!..

Gölüm idi denizler, kıt'alar ülkem benim,
Kaplamaştım cihani, dünya bana dar idi!.

Şahlanırdım, kükrerdim; sığmaz idim bendime,
Yelkenime hız veren imanlı rüzgâr idi!.

Yücelmiştim göklere; başım arşa değerdî,
Ayağımın altında, o yalın dağlar idi!.

T. Sıtkı BALTACI